

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 374

Rachunek kosztów i rachunkowość zarządcza Teoria i praktyka

Redaktorzy naukowci
Edward Nowak
Zdzisław Kes

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2015

Redaktor Wydawnictwa: Aleksandra Śliwka

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Justyna Mroczkowska

Łamanie: Agata Wiszniowska

Projekt okładki: Beata Dębska

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl
www.pracnaukowe.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2015

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-475-2

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk i oprawa:
EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, sp.j.
ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

Spis treści

Wstęp	7
Anna Balicka: Sprawozdawczość środowiskowa w świetle nowej dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady	9
Magdalena Chmielowiec-Lewczuk: Wyznaczanie strategii kosztowych w ubezpieczeniowych spółkach akcyjnych i towarzystwach ubezpieczeń wzajemnych – podobieństwa i różnice	19
Joanna Dyczkowska: Nowe wyzwania dla spółek w zakresie sprawozdawczości: ujawnienia finansowe i pozafinansowe według Międzynarodowych Ram Raportowania Zintegrowanego	30
Tomasz Dyczkowski: Użyteczność informacji finansowych ze sprawozdań organizacji pożytku publicznego w ocenie ich dokonań przez darczyńców	42
Joanna Dynowska: Programy finansowo-księgowe wykorzystywane w gminach	57
Rafał Jagoda: Zarządzanie należnościami w kształtowaniu płynności finansowej przedsiębiorstw	70
Zdzisław Kes: Pojęcie kontroli a budżetowanie	81
Marcin Klinowski: Controlling w strukturach zorientowanych na projekty ..	91
Robert Kowalak: Zarządzanie dokonaniem w zakładzie gospodarowania odpadami	101
Marcin Kowalewski: Wykorzystanie benchmarkingu w pomiarze i zarządzaniu dokonaniem przedsiębiorstwa	114
Wojciech Dawid Krzeszowski: Mierniki oceny zarządu – analiza krytyczna	122
Maria Nieplowicz: Ewolucja zrównoważonej karty wyników na tle potrzeb zarządzających	132
Edward Nowak: Pojemność informacyjna rachunku zysków i strat mikro-jednostek	145
Marta Nowak: Rachunkowość zarządcza, rachunkowość behawioralna – dwie strony tego samego medalu	154
Michał Poszwa: Problem „uznaniowości” w ustalaniu kosztów uzyskania przychodów	162
Marcin Wierzbiński: Krytyczna analiza systemu regulacji cen ciepła	172

Summaries

Anna Balicka: Environmental reporting in the light of the new directive of the European Parliament and Council	18
---	----

Magdalena Chmielowiec-Lewczuk: Determination of cost strategy for insurance joint stock companies and mutual insurance societies – similarities and differences	29
Joanna Dyczkowska: New reporting challenges for organizations: financial and non-financial disclosures according to the international integrated reporting framework	41
Tomasz Dyczkowski: Usefulness of financial data from public benefit organizations’ reports in performance assessment conducted by their donors	56
Joanna Dynowska: Integrated accounting software used in local municipal offices.....	69
Rafał Jagoda: Management of accounts receivable in shaping corporate liquidity	80
Zdzisław Kes: Control concept vs. budgeting	90
Marcin Klinowski: Management accounting in projects-oriented structures	100
Robert Kowalak: Performance management for the waste disposal plants....	113
Marcin Kowalewski: Using benchmarking in performance measurement and management systems	121
Wojciech Dawid Krzeszowski: Management board evaluation measures – critical analysis	131
Maria Nieplowicz: The evolution of Balanced Scorecard in respect of managers needs.....	144
Edward Nowak: Informational capacity of profit-and-loss accounts required from micro-entities	152
Marta Nowak: Management accounting, behavioral accounting – two sides of the same coin	161
Michał Poszwa: The problem of “discretion” in determining tax deductible expenses	170
Marcin Wierziński: Critical assessment of heat price regulation system	190

Tomasz Dyczkowski

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
e-mail: Tomasz.Dyczkowski@ue.wroc.pl

UŻYTECZNOŚĆ INFORMACJI FINANSOWYCH ZE SPRAWOZDAŃ ORGANIZACJI POŻYTKU PUBLICZNEGO W OCENIE ICH DOKONAŃ PRZEZ DARCYŃCÓW

Streszczenie: Organizacje pozarządowe są świadome, iż realizacja ich misji społecznej zależy od wsparcia darczyńców indywidualnych i instytucjonalnych. Pozyskanie zewnętrznych zasileń finansowych wymaga przekazania potencjalnym darczyńcom informacji o dokonaniach jednostki i o efektywności wykorzystania powierzonych zasobów. Niniejszy artykuł ma na celu zdiagnozowanie, czy w komunikacji tej użyteczne są sprawozdania obligatoryjne jednostek, a w szczególności zawarte w nich informacje finansowe. Dokonana przez autora analiza sprawozdań 177 organizacji pożytku publicznego (OPP) oraz przeprowadzony eksperyment z udziałem 59 osób pozwoliły na stwierdzenie, iż informacje finansowe ujawniane co roku przez OPP, pomimo licznych nieścisłości i błędów w ogólnodostępnych sprawozdaniach, mogą wspierać decyzje darczyńców o przekazaniu 1% podatku konkretnej organizacji pozarządowej.

Słowa kluczowe: darczyńcy, informacje finansowe, organizacje pożytku publicznego.

DOI: 10.15611/pn.2015.374.04

1. Wstęp

Współczesne organizacje niedziałające dla zysku stają przed wyzwaniem osiągnięcia wyższych efektów przy tych samych lub nawet niższych zasileniach finansowych z tytułu dotacji i darowizn. Jest to efektem odejścia od modelu subsydiowania i wspierania określonej działalności użytecznej społecznie na rzecz zapłaty za efekty. Rodzi to dwie potrzeby: przejrzystości gospodarki finansowej oraz orientacji na dokonania. Po pierwsze, darczyńcy, instytucje państwowe oraz opinia publiczna muszą mieć dostęp do wszystkich kluczowych informacji o ekonomicznej stronie działalności organizacji, a ujawniane informacje muszą być rzetelne. Po drugie zaś, sprawozdania nie mogą wskazywać jedynie, ile zasobów dana jednostka pozyskała i na co je przeznaczyła, ale jakie osiągnęła mierzalne efekty [Feilhauer, Horak 2006, s. 76].

W przedstawionym kontekście celem artykułu jest zidentyfikowanie tych sygnałów wysyłanych w sprawozdaniach organizacji pożytku publicznego (OPP), które przyczyniają się do zwiększenia zaangażowania finansowego darczyńców. W artykule uwaga zwrócona zostanie na informacje finansowe, które wydają się najbardziej obiektywnymi i łatwymi w interpretacji sygnałami o skali dokonań OPP. Jeżeli są one użyteczne dla darczyńców, wówczas można stwierdzić, iż rzetelne przygotowanie sprawozdań – dostępnych w wersji elektronicznej dla opinii publicznej – jest elementem budowania pozytywnego wizerunku jednostki. Z punktu widzenia zarządczego natomiast oznaczałoby to możliwość przewidywania skali wsparcia dla organizacji ze strony darczyńców w zależności od osiągnięć jednostki.

2. Rys teoretyczny

Sprawozdania finansowe organizacji niedziałających dla zysku z założenia kierowane są do szerokiego kręgu interesariuszy jednostki. Jednak, jak stwierdzają Connolly, Dhanani i Hyndman [2013, s. 6], faktycznie są one podporządkowane wymogom kontroli finansowej i odznaczają się zbyt wysokim stopniem formalizacji. Z punktu widzenia darczyńców znacznie bardziej przydatne są sprawozdania merytoryczne, a zwłaszcza zawarte w nich informacje o efektach. Potwierdzają to badania Palmera [2013, s. 236-237]. Wykazano w nich, iż podczas gdy indywidualnych darczyńców interesują niefinansowe informacje o efektach – akcentowane przez nich kwestie to: ludzie, usługi, praca społeczna – raporty uznawane za rzetelne przez regulatorów to te, w których na pierwszy plan wysuwają się: ujawnienia, regulacje i przychody.

Mimo że organizacje pozarządowe są coraz bardziej świadome oczekiwań darczyńców i stopniowo zmniejszają lukę między treścią raportów a potrzebami informacyjnymi fundatorów [Connolly, Dhanani, Hyndman 2013, s. 18-19], wciąż zawartość sprawozdań rocznych pozostawia wiele do życzenia, jeśli chodzi o porównywalność i rzetelność informacji. Thornton i Belski [2010, s. 2712] stwierdzają, iż korzystanie przez darczyńców z raportów obligatoryjnych organizacji niedziałających dla zysku zrodziło nieuczciwą konkurencję o zasoby. Wiele jednostek amerykańskich zaczęło zaniżać ujawniane koszty administracyjne oraz te związane z pozyskaniem zasobów. Również w przypadku organizacji brytyjskich dostrzeżono błędy w ujęciu kosztów działań wspomagających, jako że w co trzeciej organizacji całość tych kosztów przypisywano działalności charytatywnej, a nie na przykład pozyskiwaniu zasobów czy administracji [Connolly, Hyndman, McConville 2013, s. 797-800]. Ponadto wciąż tylko jedna organizacja na cztery ujawniała procentowy udział kosztów administracyjnych [Connolly, Dhanani, Hyndman 2013, s. 32-33].

Warto dodać, że darczyńcy indywidualni obniżają swoją opinię o osiągnięciach organizacji, jeżeli uznają wartości jej mierników dokonań za niewiarygodne. Sytuacja ta ma jednak miejsce wyłącznie w przypadku oczywistych błędów [Yetman, Yetman 2013, s. 1053-1062]. Z drugiej jednak strony, na co zwracają uwagę same organizacje, darczyńcy nie zawsze właściwie interpretują informacje o dokonaniach danej

jednostki, oceniając głównie ilościowy, a nie jakościowy wymiar efektów [Thomson 2011, s. 65].

Darczyńcy muszą polegać na informacjach, jakie udostępniają im w sprawozdaniach organizacje pozarządowe [Connolly, Dhanani, Hyndman 2013, s. 5]. Dzieje się tak, po pierwsze, dlatego, że nie mają oni realnego wpływu na zakres merytoryczny sprawozdań [Thomson 2011, s. 65]. Po drugie zaś, organizacje społeczne nie mogą wydatkować swoich szczupłych zasobów na budowanie relacji z każdym darczyńcą z osobna [Boenigk, Scherhag 2014, s. 325]. Sprawozdania obligatoryjne są jedynym źródłem wiedzy o ekonomicznej stronie działalności organizacji pozarządowych dla tych darczyńców, którzy nie są głównymi fundatorami jednostki. Taką grupą w Polsce są na przykład osoby dokonujące odpisów 1% podatku na rzecz wybranej OPP. Dowodem na powyższe stwierdzenie są badania Gazzoli i Ratiego [2014], w których wykazano związek między dostępnością raportów organizacji pozarządowych w Internecie a wielkością środków z tytułu odpisów podatkowych „5 z 1000 (5 *per mille*)”, które organizacje te otrzymały od osób fizycznych. Okazało się, że 58% organizacji, które publikowały raporty w Internecie, poprawiło lub utrzymało swoją pozycję w rankingu największych beneficjentów odpisu, natomiast aż 65% tych, które takich raportów nie udostępniały, pogorszyło swoje notowania.

Przedstawione rozważania wskazują na istnienie ważnego problemu badawczego w zakresie użyteczności sprawozdań organizacji pozarządowych dla ich – potencjalnie – głównych odbiorców, którymi są darczyńcy. Głos w tej dyskusji stanowić będą wyniki badania zaprezentowanego w dalszej części opracowania.

3. Metodyka badań

Badanie zaprezentowane w niniejszym artykule posiłkuje się analizą sprawozdań OPP oraz stosunkowo rzadko stosowaną w obszarze rachunkowości metodą eksperymentu¹. Natomiast samo wnioskowanie przeprowadzono z wykorzystaniem metod ilościowych, a w szczególności statystyk opisowych dla analizowanych zmiennych reprezentujących główne pozycje: bilansu, rachunku wyników oraz struktury źródeł finansowania ujawnianej w sprawozdaniu merytorycznym. Zastosowano również nieparametryczny test Manna-Whitneya do identyfikacji tych miar finansowych, których wartości stymulują decyzje darczyńców o przekazaniu 1% podatku dochodowego od osób fizycznych danej organizacji.

Realizacją celu artykułu wymaga zweryfikowania dwóch hipotez badawczych.

---

¹ Prezentację wyników doświadczenia dotyczącego czynników wyboru OPP można odnaleźć w artykule H. Waniak-Michalak i E. Zarzyckiej [2013, s. 103-105]. Autorki zastosowały następującą metodykę. Najpierw uczestnicy doświadczenia wybierali na podstawie ogólnego wizerunku jedną z celowo dobranych organizacji. Następnie weryfikowano wybór w grupach czteroosobowych. W trzecim etapie korygowano decyzje na podstawie sprawozdań finansowych, a w ostatnim na podstawie kilku mierników finansowych. Doświadczenie zostało jednak ograniczone do zaledwie 9 organizacji i 32 uczestników.

H₁: Informacje finansowe zawarte w sprawozdaniach OPP mają znaczenie dla darczyńców przy podejmowaniu decyzji o przekazywaniu wsparcia.

H₂: Darczyńcy nie preferują organizacji, w przypadku których informacje umieszczone w sprawozdaniach finansowych są nieścisłe lub błędne.

Potwierdzenie hipotezy H₁ pokazałoby, że wysiłek wkładany przez OPP w przygotowanie raportów rocznych może przynieść korzyści w relacjach z ich interesariuszami. Byłoby to zatem działanie racjonalne ekonomicznie, a nie jedynie spełnienie wymogów prawnych – jak uważa wiele organizacji. Potwierdzenie hipotezy H₂ oznaczałoby natomiast, że błędy w sprawozdaniach mogą być dla darczyńców sygnałem niedostatecznej odpowiedzialności OPP za powierzone zasoby.

W prezentowanym badaniu wykorzystano sprawozdania OPP za rok 2012 zamieszczone w bazie elektronicznej prowadzonej przez Departamentu Pożytku Publicznego (DPP) przy Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej. Oznacza to, że raporty te podlegały już nieobowiązującym regulacjom prawnym², których zakres i znaczenie dla OPP autor omówił we wcześniejszych opracowaniach [Dyczkowski 2011, s. 123-125; Dyczkowski 2012, s. 63-64]. W większości przypadków – z wyjątkiem organizacji największych – oznaczało to analizę sprawozdania merytorycznego z działalności, bilansu, rachunku wyników oraz informacji dodatkowej. Warto dodać, iż w chwili prowadzenia badania – tj. w okresie marzec-kwiecień 2014 – nie były jeszcze dostępne sprawozdania za rok 2013. Zgodnie z wymogami prawnymi powinny one zostać zamieszczone w bazie do 15 lipca.

W przeprowadzonym eksperymencie udział wzięło 59 osób – uczestników zajęć z przedmiotu „controlling w organizacjach pożytku publicznego”, realizowanego na IV semestrze studiów magisterskich w trybie niestacjonarnym. Każdy z uczestników eksperymentu otrzymał do oceny i porównania trzy organizacje, wylosowane przez autora spośród podmiotów uprawnionych do korzystania z odpisu 1% podatku według zestawienia dostępnego na stronie DPP. Dodatkowym kryterium kwalifikującym daną organizację do eksperymentu było posiadanie przez nią strony internetowej albo profilu w portalach społecznościowych. Pozwoliło to na sprawdzenie, iż organizacja była faktycznie aktywna, dając jednocześnie możliwość weryfikacji informacji ujętych

---

² Obecnie regulacjami prawnymi formułującymi obowiązki sprawozdawcze OPP są Ustawa o rachunkowości – po nowelizacji z 14 lipca 2014 roku (Dz.U. 2014, poz. 1100) – oraz Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 lutego 2013 r. w sprawie wzorów rocznego sprawozdania merytorycznego oraz rocznego uproszczonego sprawozdania merytorycznego z działalności organizacji pożytku publicznego (Dz.U. 2013, poz. 234). Ustawa precyzuje minimalną szczegółowość bilansu oraz rachunku zysków i strat jednostki wraz z informacjami wprowadzającymi i uzupełniającymi. Organizacje pozarządowe, które traktowane są jako jednostki mikro, muszą sporządzić uproszczone sprawozdania według załącznika nr 4 do Ustawy – o ile nie przekroczyły dwóch z trzech następujących wielkości progowych: średniorocznego zatrudnienia równego 50 etatom, sumy aktywów będącej równoważnością 2 mln euro, przychodów netto o równoważności 4 mln euro. Rozporządzenie definiuje natomiast zawartość rocznego sprawozdania merytorycznego, przy czym OPP, które osiągnęły przychód do 100 tys. zł, sporządzają sprawozdanie w wariantcie uproszczonym.

w sprawozdaniach jednostki. W ten sposób do badania zakwalifikowano 177 OPP spośród 265 wylosowanych.

Zadaniem uczestników eksperymentu była ocena OPP w świetle informacji zawartych w ich sprawozdaniach oraz tych udostępnianych na stronach internetowych i wybranie tej, której najchętniej przekazaliby 1% swojego podatku dochodowego. Pomocą w realizacji zadania był formularz badania opracowany przez autora. Zawierał on 13 otwartych pytań pozwalających na ocenę celów i efektów działalności OPP (5 pytań), zasobów organizacji (2 pytania), jej sytuacji ekonomicznej (2 pytania), efektywności działania (2 pytania) oraz wizerunku jednostki (2 pytania). Każdy z obszarów oceny został poprzedzony koniecznością wyszukania w sprawozdaniach OPP określonych informacji liczbowych. W niniejszym artykule przeanalizowane zostaną informacje ujęte w częściach 2 i 3 formularza.

4. Analiza poszczególnych pozycji sprawozdań OPP

Dla potrzeb badania ze sprawozdań OPP wybrano najistotniejsze informacje charakteryzujące zasoby organizacji (tab. 1) oraz uzyskane przychody i koszty (tab. 2). W tabelach przedstawiono podstawowe statystyki opisowe dla każdej z miar finansowych oraz wskazano, w ilu badanych jednostkach dana pozycja miała wartość 0 zł.

Na podstawie informacji zaprezentowanych w tab. 1 warto zwrócić uwagę na kilka specyficznych cech zasobów organizacji pozarządowych i źródeł ich finansowania. Po pierwsze, ponad połowa badanych OPP nie wykazała w bilansie żadnych rzeczowych aktywów finansowych czy wartości niematerialnych i prawnych. Tylko w co czwartej organizacji wartość ta przekraczała 44 tys. złotych. A zatem siłą sprawczą tych organizacji były zasoby ludzkie. Nieliczne jednostki posiadały jednak rzeczowe aktywa trwale znacznej wartości i tym samym mogły prowadzić działania społeczne na szerszą skalę. Po drugie, zaobserwowano znaczne zróżnicowanie w zakresie wartości aktywów obrotowych – minimalny ich poziom wyniósł 55,77 zł (tylko środki pieniężne), a maksymalny – prawie 285 milionów złotych. Po trzecie, większość OPP (75,1%) nie posiadała żadnych zapasów.

Warto zauważyć, że – przy braku środków trwałych i zapasów – najważniejszą pozycją aktywów OPP, stanowiącą przeciętnie połowę sumy bilansowej, były środki pieniężne i inne inwestycje krótkoterminowe. Skala rozbieżności była w tym przypadku bardzo duża (od 0 do niemal 280 milionów złotych), choć co czwarta organizacja dysponowała kwotą poniżej 9000 zł, a co druga 60 000 zł. Spoglądając na sumę bilansową, należy zaznaczyć, że chociaż większość (171) badanych jednostek była odległa od górnego progu jednostki mikro, dwie OPP przekroczyły poziom jednostki średniej (> 10 mln euro), w tym jedna nawet dużej (> 43 mln euro).

W odniesieniu do pasywów warto zauważyć, iż połowa badanych OPP posiadała fundusz statutowy o wartości do około 60 000 zł – czyli przeciętnej wielkości stanu środków pieniężnych na koniec roku obrotowego. W 21 przypadkach (11,9%) fundusze własne miały wartość ujemną wskutek kumulujących się deficytów finansowych

Tabela 1. Charakterystyka finansowa badanych OPP – mierniki zasobów i źródeł ich finansowania

Wyszczególnienie	zera	min (A) / max (B)		1Q (A) / 3Q (B)	mediana (A) / średnia (B)
		A	B		
Rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne i prawne	90	A	- zł	- zł	- zł
		B	35 258 866,19 zł	44 250,39 zł	659 600,29 zł
Aktywa obrotowe	0	A	55,77 zł	13 101,07 zł	90 589,19 zł
		B	284 939 624,81 zł	374 076,25 zł	2 003 649,67 zł
Zapasy rzeczowych aktywów obrotowych	133	A	- zł	- zł	- zł
		B	1 085 755,65 zł	- zł	30 107,00 zł
Środki pieniężne i pozostałe inwestycje krótkoterminowe	2	A	- zł	8 937,86 zł	60 101,02 zł
		B	279 234 157,99 zł	231 381,25 zł	1 877 812,84 zł
Aktywa razem	0	A	55,77 zł	17 664,39 zł	119 736,37 zł
		B	419 094 812,36 zł	567 355,10 zł	3 490 457,07 zł
Fundusze własne	0	A	- 758 659,30 zł	6 280,16 zł	60 280,87 zł
		B	417 374 403,66 zł	362 644,99 zł	3 112 201,63 zł
Wynik finansowy netto za rok obrotowy	0	A	- 511 868,29 zł	- 5 210,84 zł	4 608,90 zł
		B	4 382 971,81 zł	51 848,72 zł	118 225,19 zł
Zobowiązania długoterminowe z tytułu kredytów i pożyczek	164	A	- zł	- zł	- zł
		B	5 192 024,37 zł	- zł	57 350,04 zł
Zobowiązania krótkoterminowe i fundusze specjalne	43	A	- zł	27,00 zł	4 827,96 zł
		B	2 169 962,20 zł	49 973,87 zł	117 848,78 zł

Źródło: opracowanie własne.

w kolejnych latach. Oczywiście działalność badanej grupy organizacji jest z definicji prowadzona nie dla zysku, jednak powinna być zrównoważona finansowo. Niestety, aż w 71 (40,1%) badanych OPP odnotowano deficyt w badanym roku. Warto natomiast zaznaczyć, iż OPP starały się unikać zadłużania, zwłaszcza długoterminowego. Wystąpiło ono jedynie w 13 organizacjach (7,3%). W 43 jednostkach nie odnotowano również zobowiązań krótkoterminowych, a ich przeciętna wartość w całej próbie wyniosła zaledwie 4827,96 zł.

Spoglądając na informacje ujęte w tab. 2, należy zwrócić uwagę na wielkość środków pozyskiwanych na prowadzenie działalności statutowej przez OPP w ciągu roku. Wystąpiła tu duża różnica między stanami skrajnymi (od 810 zł do ponad 29 milionów). Jednak połowa badanych OPP uzyskała, w przeliczeniu na miesiąc, poniżej 32 tys. zł. Godny podkreślenia jest fakt, że 48 badanych OPP (27,1%) przekroczyło w ciągu roku próg 1 mln złotych przychodów.

Kolejne trzy pozycje dotyczą zakwalifikowania działalności organizacji jako nieodpłatnej, odpłatnej lub gospodarczej. Kryterium rozróżnienia jest wysokość wygenerowania uzyskiwanego za świadczone usługi w relacji do ich kosztów. W pierwszej

Tabela 2. Charakterystyka finansowa badanych OPP – mierniki przychodów i kosztów

Wyszczególnienie	zera		min (A) / max (B)	1Q (A) / 3Q (B)	mediana (A) / średnia (B)
Przychody ogółem, w tym:	0	A	810,00 zł	88 124,81 zł	380 507,54 zł
		B	29 353 241,49 zł	1 165 432,01 zł	1 614 752,07 zł
– z działalności nieodpłatnej pożytku publicznego (pominięte ze względu na nakładanie się pozycji)					
– z działalności odpłatnej pożytku publicznego	119	A	- zł	- zł	- zł
		B	2 481 252,33 zł	7 952,01 zł	86 866,29 zł
– z działalności gospodarczej i działalności finansowej	64	A	- zł	- zł	62,39 zł
		B	28 693 135,01 zł	8 659,61 zł	368 300,86 zł
– z odpisów 1% podatku dochodowego	18	A	- zł	1 981,20 zł	9 494,00 zł
		B	7 582 628,17 zł	34 772,68 zł	99 434,86 zł
– ze środków publicznych	52	A	- zł	- zł	52 240,60 zł
		B	7 239 910,78 zł	382 520,00 zł	451 021,60 zł
– ze składek członkowskich	70	A	- zł	- zł	294,00 zł
		B	883 018,94 zł	2 720,00 zł	12 315,35 zł
– z darowizn od osób fizycznych	45	A	- zł	- zł	4 780,00 zł
		B	2 411 815,85 zł	24 782,76 zł	70 746,18 zł
– z darowizn od osób prawnych	83	A	- zł	- zł	500,00 zł
		B	680 955,97 zł	20 850,00 zł	31 375,54 zł
– z ofiarności publicznej	143	A	- zł	- zł	- zł
		B	467 314,78 zł	- zł	12 429,52 zł
Koszty ogółem, w tym:	0	A	4 659,49 zł	85 215,07 zł	354 872,55 zł
		B	24 970 269,68 zł	1 176 942,47 zł	1 496 526,89 zł
– działalności nieodpłatnej pożytku publicznego	21	A	- zł	20 477,00 zł	115 705,30 zł
		B	13 921 975,72 zł	537 782,98 zł	946 811,55 zł
– działalności odpłatnej pożytku publicznego	125	A	- zł	- zł	- zł
		B	8 503 640,70 zł	11 253,88 zł	142 892,95 zł
– działalności gospodarczej	153	A	- zł	- zł	- zł
		B	6 162 589,06 zł	- zł	121 084,78 zł
– administracyjne	29	A	- zł	1 278,31 zł	13 171,15 zł
		B	4 465 692,49 zł	106 108,30 zł	167 540,90 zł
Wynagrodzenia brutto ogółem	36	A	- zł	4 050,00 zł	61 750,00 zł
		B	7 178 767,09 zł	367 413,87 zł	526 313,47 zł

Źródło: opracowanie własne.

sytuacji nie otrzymuje się żadnego wynagrodzenia. Przychodami z działalności nieodpłatnej – choć wydaje się to nietrafnym sformułowaniem – są zatem środki pozy-

skane z tytułu: odpisów 1% podatku, składek członkowskich, zbiorok publicznych, a także dotacje i subwencje, darowizny rzeczowe, spadki i zapisy, nawiazki sądowe oraz inne przychody określone statutem. W przypadku działalności odpłatnej wynagrodzenie za świadczenia nie przewyższa ich kosztów bezpośrednich. Jeżeli ten warunek nie jest spełniony, działalność określa się jako gospodarczą.

Z poprzedniego akapitu wynika, iż pozycja „przychody z nieodpłatnej działalności pożytku publicznego” pokrywa się z innymi szczegółowymi tytułami przychodów, co niestety prowadzi do nieścisłości i błędów w sprawozdaniach merytorycznych, omówionych w punkcie 6 artykułu. Warto natomiast zauważyć, że działalność odpłatna nie występowała w większości badanych jednostek (67,2%). Również w połowie OPP działalność gospodarcza nie wносиła wiele ($\leq 62,36$ zł) do budżetów. W pojedynczych przypadkach (odpowiednio 4 i 7) uzyskano jednak ze wspomnianych źródeł przychody przekraczające 1 mln złotych.

Najbardziej powszechnym sposobem finansowania działalności statutowej były odpisy 1% podatku. Ich beneficjentem nie było tylko 18 jednostek (10,2%). Przeciętnie organizacje uzyskały z tego tytułu poniżej 9,5 tys. złotych. Dwie badane jednostki otrzymały jednak od podatników kwotę ponad miliona złotych. Znacznie istotniejszym źródłem wsparcia dla OPP były środki publiczne, przynoszące organizacjom przeciętnie ponad 52 tys. złotych. Należy dodać, iż w 23 przypadkach (13,0%) OPP uzyskały w ten sposób ponad milion złotych. Marginalnymi pozycjami przychodów OPP były te postrzegane jako typowe formy finansowania działalności społecznej, tj.: zbiórki publiczne i składki członkowskie. Niewiele większe wsparcie otrzymano ze strony przedsiębiorstw – przeciętnie 500 zł na organizację (czyli niemal 10-krotnie mniej niż z darowizn osób prywatnych). Nie świadczy to dobrze o polityce odpowiedzialności społecznej polskich przedsiębiorstw.

Oceniając poziom kosztów poniesionych przez OPP, można zauważyć powielenie tendencji zaobserwowanych w przypadku przychodów. Jest to skutek prowadzenia działalności nienastawionej na zysk. Zastanawiający jest natomiast fakt, iż aż 21 badanych OPP nie zadeklarowało poniesienia kosztów działalności statutowej nieodpłatnej, mimo iż z pewnością ją prowadzono (tylko w 6 przypadkach nie odnotowano przychodów tego tytułu). Wątpliwości budzi także brak kosztów administracyjnych w 29 OPP. Najprawdopodobniej koszty te przypisano do działalności nieodpłatnej, co zniekształciło obraz efektywności ekonomicznej badanych organizacji. Warto też zwrócić uwagę na sytuacje, które budzą kontrowersje w odniesieniu do działalności dobroczynnej. Otóż w 6 i 21 OPP poniesiono odpowiednio koszty administracyjne lub koszty wynagrodzeń przekraczające 1 mln złotych rocznie. Należy dodać, iż w przypadku połowy jednostek koszty administracyjne nie przekroczyły 6,5% kosztów ogółem, zaś wynagrodzenia 23,7% kosztów rocznych.

5. Wyniki eksperymentu

W tej części opracowania zweryfikowany zostanie związek między poszczególnymi informacjami prezentowanymi w bilansie, rachunku wyników i sprawozdaniu me-

rytorycznym OPP a wyborami dokonanyymi przez uczestników eksperymentu. Tabele 3 i 4 pokazują wyniki testów Manna-Whitneya dla wszystkich badanych miar finansowych w powiązaniu ze zmienną grupującą wyróżniającą OPP wybrane od tych niewybranych. W tabeli podano także średnią wartość poszczególnych pozycji w obu grupach oraz wskazano różnice między nimi.

Tabela 3. Związek mierników zasobów i źródeł ich finansowania z decyzjami potencjalnych darczyńców

Wyszczególnienie	OPP niewybrane ($n_1 = 118$) / OPP wybrane ($n_2 = 59$)		Różnica	Z / p	
	Średnia ranga	Średnia wartość			
Rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne i prawne	n_1	84,11	312 469,72 zł	+333,3%	*-1,794
	n_2	98,78	1 353 861,43 zł		0,073
Aktywa obrotowe	n_1	78,03	2 657 117,68 zł	-73,8%	***-4,028
	n_2	110,95	696 713,66 zł		0,000
Zapasy rzeczowych aktywów obrotowych	n_1	83,46	13 558,86 zł	+366,1%	** -2,034
	n_2	100,08	63 203,27 zł		0,042
Środki pieniężne i pozostałe inwestycje krótkoterminowe	n_1	79,54	2 556 355,27 zł	-79,6%	***-3,473
	n_2	107,92	520 727,98 zł		0,001
Aktywa razem	n_1	79,69	4 131 064,69 zł	-46,5%	***-3,415
	n_2	107,61	2 209 241,82 zł		0,001
Fundusze własne	n_1	81,48	3 879 606,32 zł	-59,3%	***-2,759
	n_2	104,03	1 577 392,24 zł		0,006
Wynik finansowy netto za rok obrotowy	n_1	85,30	87 659,72 zł	+104,6%	-1,358
	n_2	96,41	179 356,11 zł		0,174
Zobowiązania długoterminowe z tytułu kredytów i pożyczek	n_1	87,78	54 131,59 zł	+17,8%	-0,448
	n_2	91,45	63 786,95 zł		0,654
Zobowiązania krótkoterminowe i fundusze specjalne	n_1	83,92	95 075,34 zł	+71,9%	*-1,862
	n_2	99,15	163 395,66 zł		0,063

* poziom istotności 10%, ** poziom istotności 5%, *** poziom istotności 1%.

Źródło: opracowanie własne.

Analizując wyniki zaprezentowane w tab. 3, można zauważyć, iż wszystkie badane pozycje aktywów miały znaczenie dla wyboru organizacji OPP. Jedynie w przypadku rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych różnice dla obu grup wystąpiły przy poziomie istotności 10%. Pozycja ta była jednak obecna w niewielu bilansach. Najważniejszym obszarem różnic były środki pieniężne, z których – z uwagi na wcześniej zidentyfikowaną strukturę bilansu – wynikały dalsze różnice w wielkości aktywów obrotowych i sumie bilansowej. Co ciekawe,

Tabela 4. Związek mierników przychodowo-kosztowych z decyzjami potencjalnych darczyńców

Wyszczególnienie	OPP niewybrane (n ₁ = 118) / OPP wybrane (n ₂ = 59)		Różnica	Z / p	
	Średnia ranga	Średnia wartość			
Przychody ogółem, w tym:	n ₁	78,65	1 127 378,45 zł	+129,7%	***-3,798
	n ₂	109,69	2 589 499,32 zł		0,000
– z działalności nieodpłatnej pożytku publicznego (pominięte z uwagi na nakładanie się pozycji)					
– z działalności odpłatnej pożytku publicznego	n ₁	84,95	61 351,26 zł	+124,8%	-1,486
	n ₂	97,10	137 896,33 zł		0,137
– z działalności gospodarczej i działalności finansowej	n ₁	83,69	430 636,16 zł	-43,4%	*-1,948
	n ₂	99,62	243 630,27 zł		0,051
– z odpisów 1% podatku dochodowego	n ₁	77,10	51 044,39 zł	+284,4%	***-4,367
	n ₂	112,80	196 215,81 zł		0,000
– ze środków publicznych	n ₁	80,22	244 527,21 zł	+253,3%	***-3,221
	n ₂	106,55	864 010,38 zł		0,001
– ze składek członkowskich	n ₁	90,89	14 688,45 zł	-48,5%	0,694
	n ₂	85,21	7 569,17 zł		0,488
– z darowizn od osób fizycznych	n ₁	82,12	51 340,12 zł	+113,4%	** -2,525
	n ₂	102,76	109 558,29 zł		0,012
– z darowizn od osób prawnych	n ₁	85,18	26 157,90 zł	+59,8%	-1,400
	n ₂	96,64	41 810,81 zł		0,161
– z ofiarności publicznej	n ₁	85,62	11 426,92 zł	+26,3%	-1,240
	n ₂	95,76	14 434,70 zł		0,215
Koszty ogółem, w tym:	n ₁	78,12	1 039 718,73 zł	+131,8%	***-3,994
	n ₂	110,76	2 410 143,21 zł		0,000
– działalności nieodpłatnej pożytku publicznego	n ₁	75,91	586 499,67 zł	+184,3%	***-4,806
	n ₂	115,19	1 667 435,30 zł		0,000
– działalności odpłatnej pożytku publicznego	n ₁	83,44	95 130,20 zł	+150,6%	** -2,040
	n ₂	100,12	238 418,47 zł		0,041
– działalności gospodarczej	n ₁	87,50	100 797,91 zł	+60,4%	-0,549
	n ₂	92,00	161 658,51 zł		0,583
– administracyjne	n ₁	79,99	147 471,32 zł	+40,8%	***-3,306
	n ₂	107,02	207 680,06 zł		0,001
Wynagrodzenia brutto ogółem	n ₁	79,55	370 159,84 zł	+126,6%	***-3,468
	n ₂	107,90	838 620,74 zł		0,001

* poziom istotności 10%, ** poziom istotności 5%, *** poziom istotności 1%.

Źródło: opracowanie własne.

organizacje uznane za mniej atrakcyjne miały średnio wyższy poziom środków pieniężnych. Wy tłumaczeniem tej sytuacji jest fakt, iż część niżej ocenionych jednostek, zamiast wydatkować środki na działalność statutową, akumulowało je w zbyt dużym stopniu. Przeciwną tendencję dostrzeżono w przypadku zapasów. Pozycja ta była zerowa w bardzo wielu sprawozdaniach, a wśród jednostek, które miały wyższe zapasy, były wysoko oceniane banki żywności. W przypadku pasywów jedynie wysokość funduszy własnych była znacząco różna w obu grupach.

Weryfikując związek mierników przychodowo-kosztowych z wyborami uczestników eksperymentu, dostrzeżono – oprócz ogólnie stymulującego wybór wyższego poziomu przychodów – istotne znaczenie trzech kluczowych źródeł finansowania, tj.: odpisów 1% podatku, darowizn osób fizycznych, a także wielkości otrzymanych środków publicznych. W każdym przypadku preferowane były organizacje uzyskujące wyższe przychody w ramach wskazanych pozycji. Można zatem uznać, iż zaangażowanie indywidualne ma charakter mechanizmu samonapędzającego się. Osoby, które widzą, że inni wspierają daną organizację, decydują się na to samo. Natomiast realizacja zadań publicznych oznacza, iż dana organizacja charakteryzuje się profesjonalizmem albo też że jest lepiej kontrolowana. A zatem wsparcie indywidualne powinno przynieść większe efekty.

W odniesieniu do kosztów jedynie w przypadku działalności gospodarczej nie stwierdzono znaczących różnic dla organizacji wybranych i tych niewybranych przez uczestników eksperymentu. Nie zaobserwowano przy tym przeświadczenia osób dokonujących wyboru o konieczności ponoszenia niskich kosztów. Koszty są związane z uzyskiwanymi efektami, a gdy te ostatnie są zadowolające, wówczas nawet wysokie koszty administracyjne czy wynagrodzenia znajdują swoje uzasadnienie.

6. Wpływ nieścisłości w sprawozdaniach na decyzje darczyńców

Po pozytywnym zweryfikowaniu oddziaływania informacji zawartych w sprawozdaniach finansowych OPP na decyzje darczyńców należy poruszyć problem nieścisłości i błędów w sprawozdaniach dostępnych w bazie DPP. Ponieważ są to oficjalnie składane sprawozdania, nie zaś tylko dobrowolnie udostępniane raporty, ich nierzetelność może rzutować na postrzeganie przez zainteresowanych konkretnych jednostek, a dostrzeżona kumulacja błędów podważać wizerunek trzeciego sektora.

W ramach przeprowadzonego badania 177 OPP autor zidentyfikował nieścisłości i błędy w ich sprawozdaniach rocznych. Mianem „nieścisłości” określono niezgodności, które były możliwe do wyjaśnienia po analizie innych pozycji – zbiorczych i szczegółowych – sprawozdania finansowego lub merytorycznego. Jako „błędy” potraktowano niemożliwe do skorygowania niezgodności między informacjami zamieszczonymi w poszczególnych sprawozdaniach – zwłaszcza rozbieżność pozycji cząstkowych i sum zbiorczych – lub brak spójności tych samych pozycji w: bilansie, rachunku wyników, informacji dodatkowej czy sprawozdaniu merytorycznym.

Po pierwsze, należy podkreślić, że w sprawozdaniach OPP odnotowano zdecydowanie zbyt wiele nieścisłości (78) i błędów (73), aby potraktować to zjawisko jako marginalne. Na 177 przebadanych organizacji tylko w przypadku 67 (37,9%) nie stwierdzono żadnego uchybienia. Szczególnie niepokojąca była kumulacja nieścisłości (66) i błędów (63) w przypadku informacji o przychodach organizacji i ich strukturze. W 40,7% badanych OPP zaobserwowano powielenia przychodów z nieodpłatnej działalności pożytku publicznego z ich szczegółowymi tytułami w zestawieniu prezentowanym w części III.1 sprawozdania merytorycznego. Było to – zdaniem autora – skutkiem nieprawidłowego zaprojektowania formularza sprawozdania, w którym pozycja zbiorcza i jej części składowe były wymienione jako równorzędne tytuły (pkt 1 i pkt 5-7) w ramach przychodów ogółem³. W 44 przypadkach nieścisłości udało się skorygować. Pozostało jednak 28 sprawozdań, w których w żaden sposób – nawet przez porównanie z rachunkiem wyników i informacją dodatkową – nie ustalono prawidłowej wysokości przychodów z różnych tytułów. Zaobserwowano również liczne błędy (11) w strukturze przychodów. Oznaczały one, iż szczegółowe źródła przychodów były niezgodne w wysokością przychodów w podziale na typy działalności, ujawnianą w rachunku wyników.

Znacznie mniej uchybień (16) wykryto w przypadku kosztów organizacji, prawdopodobnie z uwagi na mniejszą szczegółowość informacji w tym zakresie zawartych w sprawozdaniu merytorycznym. Jedynym „typowym” uchybieniem (3 nieścisłości i 4 błędy) było uznanie kosztów działalności nieodpłatnej za koszty administracyjne jednostki. Warto mieć jednak na uwadze wcześniej zidentyfikowany brak ujawnienia jakichkolwiek kosztów administracyjnych przez 29 badanych OPP.

Tabela 5. Ocena istotności uchybień w sprawozdaniach OPP dla wyboru organizacji

Wyszczególnienie	OPP niewybrane ($n_1 = 118$) / OPP wybrane ($n_2 = 59$)		Różnica	Z / p
	Średnia ranga	Średnia wartość		
Nieścisłości i błędy w sprawozdaniach	n_1	88,00	0,610	+5,6%
	n_2	91,00	0,644	-0,366
				0,715

Źródło: opracowanie własne.

W końcu w przypadku bilansu pomyłki były incydentalne (ogółem 6 uchybień) i z wyjątkiem trzech sytuacji mogły zostać uznane za pomyłki we wprowadzaniu liczb do formularza. Tych ostatnich, jak również wcześniej wspomnianych niezgodności można by z pewnością uniknąć, gdyby poszczególne sprawozdania składane przez OPP

³ Należy zaznaczyć, iż problem ten został wyeliminowany w nowym układzie sprawozdania merytorycznego obowiązującego od roku obrotowego 2013.

były przygotowane w formie interaktywnych formularzy⁴ z autosumowaniem pozycji zbiorczych i sygnalizowaniem pomyłek rachunkowych – nie mówiąc o przeniesieniu wybranych pozycji ze sprawozdania finansowego do merytorycznego.

Wystąpienie licznych niezgodności w sprawozdaniach, które analizowali uczestnicy eksperymentu, skłoniło autora do przeprowadzenia testu, czy fakt ten wpłynął na wybory organizacji OPP, którym zdecydowano się przyznać środki.

W tym celu zbadano zależność dwóch zmiennych zero-jedynkowych. Pierwsza przyjmowała wartość 1 w przypadku wystąpienia uchybienia lub błędu w sprawozdaniu i 0 w pozostałych sytuacjach. Druga natomiast rozróżniała organizacje wybrane (1) od tych, których nie wybrano (0). Przeprowadzony test Manna-Whitneya zdecydowanie wykazał brak istotnej różnicy w udziale organizacji, które miały uchybienia w swoich sprawozdaniach wśród OPP wybranych i niewybranych przez uczestników eksperymentu (co obrazuje tab. 5). Jest to podstawą odrzucenia hipotezy H_2 . Nie należy jednak uznawać, iż błędy, które mogli dostrzec uczestnicy eksperymentu, w ogóle nie wpłynęły na ich opinię o trzecim sektorze.

7. Zakończenie

Jak wskazano we wstępie, celem artykułu było zidentyfikowanie, które informacje finansowe ujawniane przez OPP w sprawozdaniach finansowych i merytorycznych mogą stymulować wybory darczyńców tych organizacji. Warto zatem podsumować wyniki badania i wskazać główne wnioski oraz przedstawić zidentyfikowane ograniczenia i dalsze obszary badawcze.

Po pierwsze, hipoteza H_1 , wskazująca, że informacje finansowe zawarte w sprawozdaniach OPP mają znaczenie dla darczyńców przy podejmowaniu decyzji o przekazywaniu wsparcia, została potwierdzona. Z 9 analizowanych pozycji bilansów OPP oraz z 15 pochodzących z rachunku wyniku i sprawozdania merytorycznego odpowiednio 5 i 9 okazało się różnic znacząco (przyjmując poziom istotności 5% dla testu Manna-Whitneya) dla dwóch wyróżnionych grup organizacji – tych wybranych i pominiętych przez uczestników eksperymentu. Ponieważ jednak zidentyfikowano w sprawozdaniach liczne nieścisłości i błędy, konieczne było zweryfikowanie wpływu tych uchybień na wybory uczestników eksperymentu. Hipoteza o takim związku (H_2) została zdecydowanie odrzucona.

Mimo iż przeprowadzone badanie miało istotne ograniczenie, wynikające z tego, że wybory dokonane przez uczestników eksperymentu miały charakter deklaracji, a nie faktycznego przekazania środków, uzyskane wnioski wypełniają lukę badawczą dotyczącą potencjalnej użyteczności sprawozdań OPP, a w szczególności ich części finansowych, dla polskich darczyńców. Warto przy tym zaznaczyć, iż wyniki uzyskane

---

⁴ Niestety, duża liczba błędów w przypadku sprawozdań merytorycznych wynikała – zdaniem autora – z faktu, iż OPP wypełniały przygotowany dla nich dokument MS Word. W przypadku sprawozdań finansowych dostępne pliki Excela pozwoliły na uniknięcie wielu pomyłek.

przez autora – zwłaszcza potwierdzona hipoteza główna – zgadzają się z wynikami doświadczenia H. Waniak-Michalak i E. Zarzyckiej [2013, s. 103-105], w którym co trzeci uczestnik eksperymentu zmienił zdanie o organizacji na podstawie jej sprawozdania finansowego. Nie potwierdzono natomiast negatywnego stosunku darczyńców do błędów w sprawozdaniach.

Dalsze badania autora będą poszerzały zaprezentowaną analizę o identyfikację związków między wyborami darczyńców a sygnałami płynącymi z zastosowania specjalistycznych mierników dokonania OPP, jak również z informacjami o charakterze niefinansowym (ilościowymi i jakościowymi). Dzięki temu przeprowadzona zostanie kompleksowa ocena przydatności różnych informacji i form ich ujawniania dla darczyńców. W dalszej fazie przewiduje się weryfikację wniosków z eksperymentu na podstawie analizy faktycznego poziomu przekazanych środków z tytułu odpisu 1% podatku jako miary zastępującej decyzje uczestników doświadczenia.

Literatura

- Boenigk S., Scherhag Ch., 2014, *Effects of donor priority strategy on relationship fundraising outcomes*, *Nonprofit Management & Leadership*, vol. 24, no. 3, s. 307-336.
- Connolly C., Dhanani A., Hyndman N., 2013, *The Accountability Mechanisms and Needs of External Charity Stakeholders*, Association of Chartered Certified Accountants, London.
- Connolly C., Hyndman N., McConville D., 2013, *Conversion ratios, efficiency and obfuscation: a study of the impact of changed UK charity accounting requirements on external stakeholders*, *Voluntas: "International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations"*, vol. 24, s. 785-804.
- Dyczkowski T., 2011, *Pomiar i prezentacja dokonań organizacji pożytku publicznego*, *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu* nr 182, s. 121-130.
- Dyczkowski T., 2012, *Information Management in Non-Governmental Organisations. How Non-Profits May Address Information Needs of their Internal and External Stakeholders*, [w:] *Knowledge for Market Use 2012. Significance of Knowledge at the Current Phase of Economic Cycle*, (ed.) P. Slavičková, Societas Scientiarum Olomucensis II, Olomouc.
- Feilhauer M., Horak Ch., 2006, *Herausforderungen und Erfolgsfaktoren für Nonprofit Organisationen (NPOs) und ihre Führungskräfte*, *ControllerNews: die Zeitschrift für Controlling und Unternehmenssteuerung*, Nr 2, s. 76-78.
- Gazzola P., Ratti M., 2014, *Transparency in Italian non profit organizations*, *annals of the University of Oradea*, Economic Science Series, vol. 23, issue 1, s. 125-135.
- Palmer P.D., 2013, *Exploring attitudes to financial reporting in the Australian not-for-profit sector*, *Accounting & Finance*, vol. 53, issue 1, s. 217-241.
- Thomson D.E., 2011, *The role of Funders in Driving Nonprofit Performance Measurement and Use in Strategic Management*, *Public Performance & Management Review*, vol. 35, issue 1, s. 54-78.
- Thornton J.P., Belski W.H., 2010, *Financial reporting quality and price competition among nonprofit firms*, *Applied Economics*, vol. 42, issue 19-21, s. 2699-2713.
- Waniak-Michalak H., Zarzycka E., 2013, *Czynniki wpływające na wybór organizacji pożytku publicznego przez darczyńców indywidualnych w Polsce – czy dane finansowe mają znaczenie?*, *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości*, nr 74, s. 91-108.
- Yetman M.H., Yetman R.J., 2013, *Do donors discount low-quality accounting information?*, *Accounting Review*, vol. 88, issue 3, s. 1041-1067.

USEFULNESS OF FINANCIAL DATA FROM PUBLIC BENEFIT ORGANISATIONS' REPORTS IN PERFORMANCE ASSESSMENT CONDUCTED BY THEIR DONORS

Summary: Non-profit organisations are aware that their success in fulfilling social missions depends on support received from individual and institutional donors. In order to obtain external funding it is necessary to inform potential supporters about performance of an organisation and efficiency of using its resources. The paper aims at diagnosing whether obligatory annual statements, and in particular financial information they carry, may facilitate the said communication between organisations and their potential donors. An analysis of 177 annual reports of public benefit organisations (PBOs) and the results of an experiment supported by 59 participants, proved that financial information disclosed every year by PBOs, despite numerous inconsistencies and mistakes, may foster decisions of individual donors which organisation they want to support with 1% of their personal income tax.

Keywords: donors, financial information, public benefit organisations.